

2020

Sammanställning och analys av enkät om socialt företagande

LINA HELDMARK, COOMPANION UPPSALA LÄN

Innehållsförteckning

1 Inledning	2
2 Material och metod	2
2.1 Urval	2
2.2 Tidsspann	3
2.3 Att tänka på	3
2.4 Svarsfrekvens	4
2.5 Reflektion av metod	4
2.5.1 Frågeställningar	4
2.5.2 Regerings strategi	4
2.5.3 Näringsverksamhet	4
2.5.4 Självskattning	5
2.5.5 Ej heltäckande	5
3 Resultat	6
3.1 Analys av svaren kring självskattning av sin verksamhet	6
3.1.1 Exempel ett	6
3.1.2 Exempel två	7
3.1.3 Exempel tre	8
3.1.4 Diskussion resultat - antal sociala företag i Uppsala län	9
3.2 Registrerade och verksamma	10
3.3 Verksamhetens utmaningar och behov av stöd	11
3.4 Verksamhetsområden	13
3.5 Finansiering	14
3.6 Samverkan	15
4 Avslutande ord – lärdomar och vidare funderingar	15
4.1 Definition av sociala företag	15
4.2 Verksamhetsområde	15
4.3 Utmaningar, finansiering och samverkan	15
5 Avslutande ord	16
6 Bilagor	17
Bilaga 1 Enkätfrågor - Kartläggning av sociala företag	17
Bilaga 2 Sociala företag i Uppsala län.	19

1 Inledning

Region Uppsala driver projektet "Ett stärkt socialt företagande i Uppsala län" i samverkan med Coompanion Uppsala län, Initcia och Uppsala Stadsmission. Projektet är finansierat av Tillväxtverket och syftar till att stärka socialt företagande i länet genom upphandling, kunskapshöjning inom den regionala organisationen, effektmätning och kompetensutveckling av sociala företag. Ett av spåren som Coompanion arbetat med är "Kartläggning av sociala företag". Den ska bidra till att synliggöra de sociala företagen i länet och därmed underlätta för regional upphandling med social hänsyn, samt underlätta för fortsatt samverkan och organisering för stärkt socialt företagande i Uppsala län.

Kartläggningen gjordes i form av en enkät som skickades ut till olika sorters aktörer som fick svara på frågor om sin verksamhet. Svaren på denna enkät analyserades sedan.

2 Material och metod

Enkäten var vårt sätt att samla in data att analysera. Utifrån enkäten kunde vi senare göra en utvärdering, analys och presentation av data – vårt resultat. Viktigt att komma ihåg är att resultatet ger en överblick av läget just nu för de som valde att svara på enkäten. Det kommer med andra ord förändras över tid samt att det redan är en viss osäkerhet, då vi inte vet hur de som valde att inte svara ser på sin verksamhet.

Enkäten lades upp med en del frågor där man svarade genom att klicka i förskrivna förslag, men det var även många frågor där man fick berätta med egna ord. Det gjorde att vi fick en beskrivande statistik, som byggde på självskattning hos de tillfrågade. Frågorna i enkäten är sammanställda i bilaga 1.

Vi ser att denna enkät var ett smakprov på vad en djupare undersökning skulle kunna komma fram till. Detta gav en lätt överblick av läget.

2.1 Urval

Ett socialt företag ska enligt Regeringens definition uppfylla följande kriterier:

1. Företag oberoende företagsform där den affärsmässiga verksamheten är ett medel för att uppnå ett eller flera samhällsnyttiga mål (exempelvis minska utanförskap, förbättra klimat och miljö eller bidra till en tryggare livsmiljö).
2. Företagets resultat mäts i samhällsnyttiga mål som kopplar till syftet med verksamheten.
3. Huvuddelen av det ekonomiska överskottet återinvesteras i verksamheten eller investeras i nytt samhällsnyttigt projekt.

Arbetsintegrerande sociala företag är företag som driver näringsverksamhet (producerar och säljer varor och/eller tjänster):

1. Med övergripande *ändamål* att integrera människor som har stora svårigheter att få och/eller behålla ett arbete, i arbetsliv och samhälle. - *Det innebär att företagen försöker skapa nya arbetstillfällen men också att man erbjuder arbetsträning, rehabilitering mm för att de som deltar i verksamheten ska kunna få arbete hos andra arbetsgivare.*
2. Som skapar *delaktighet* för medarbetarna genom ägande, avtal eller på annat väl dokumenterat sätt. *Det kan innebära att företaget drivs som ett arbetskooperativ men kan också innebära att*

företagets verksamhet organiseras så att alla kan ta del i beslut om företaget och om sin egen utveckling.

3. Som i huvudsak återinvesterar sina vinster i den egna eller liknade verksamheter. *Det innebär vanligen att vinster (överskott) används till att anställa fler, utveckla verksamheten, erbjuda kompetensutveckling eller för att utveckla nya sociala företag.*
4. Som är organisatoriskt fristående från offentlig verksamhet. *Det innebär att företaget inte har ägare som är kommuner eller andra offentligt ägda organisationer.*

Dessa två kategoriseringar hade vi sedan med oss i arbetet med urvalet av vilka som skulle få ta del av enkäten. De har även varit med oss i hela analysarbetet.

Vi beställde en lista från Statistiska Centralbyrån, SCB, där alla ideella föreningar, ekonomiska föreningar, stiftelser och fonder stod med. Verksamhetens namn, antal anställda, adress, telefonnummer stod bland annat med i denna lista. Vi letade även upp alla aktiebolag med särskild vinstbegränsning (AB (SvB)) i länet på allabolag.se.

På detta sätt tog vi fram ett urval där många, men inte alla sociala företag i länet skulle gå att kartlägga. För som punkt 1 i Regeringens strategi säger – det ska vara oberoende av företagsform och i detta urval har vanliga aktiebolag och enskild firma inte inkluderats i kartläggningen. Det skulle gå att skicka ut en enkät till många fler, som exempelvis många aktiebolag eller genomföra djupintervjuer med tillfrågade för att få en större förståelse för deras verksamhet, dess utmaningar och framgångar. Det var ett nödvändigt urval i detta läge, då resurserna var begränsade i hur mycket som faktiskt gick att göra.

Listan från SCB bestod av 716 stycken organisationer och föreningar. Vi behövde sälla bort i denna lista. Religiösa samfund och idrottsföreningar tog vi bort med hänvisning till att de kan arbeta med sociala frågor, men att deras verksamhet inte är affärsmässig, inte är för att uppnå samhällsmål. Politiska partier och fackförbund tog vi bort och många stiftelser då de ej driver sociala företag utifrån affärsmässighet, mätbara mål eller återinvestering i verksamheten. Vi la även till några på listan och det var de Aktiebolag med särskild vinstbegränsning (AB - SvB) i Uppsala län som vi hittade på allabolag.se. Från 716 stycken landade vi i 315 olika företag och organisationer. Dessa letade vi sedan upp mejladresser till.

2.2 Tidsspann

Enkäten skickades ut den 19 mars. Två påminnelser skickades ut, den ena den 26 mars och den andra den 2 april. Sista svarsdatum var den 6 april. Totalt hade de kontaktade två och en halv vecka att svara på enkäten.

2.3 Att tänka på

I början av 2020 började Corona-viruset spridas i Sverige. Under mars månad var läget kritiskt och många verksamheter kämpade med att få sin ekonomi att gå ihop. Fokus har med största sannolikhet legat på att få verksamheten att överleva, snarare än att svara på en enkät om socialt företagande. Många olika krispaket presenterades på löpande band som alla verksamheter behövt sätta sig in i. Vi har full förståelse för att man som verksamhet inte haft tid att göra enkäten. I vårt utskick bad vi dock att man trots begränsad tid skulle överväga att svara då denna enkät är tänkt att vara till hjälp på längre sikt, för de sociala företagen.

2.4 Svarsfrekvens

Trots Corona och en relativt kort svarstid fick vi in 83 av 315 svar, vilket ger en svarsfrekvens på 26 %. Vi är nöjda med denna svarsfrekvens, särskilt med tanke på det ansträngda läge som varit för alla verksamheter.

2.5 Reflektion av metod

2.5.1 Frågeställningar

Det är alltid lätt att vara efterklok och det är först när man ser svaren av frågorna som det blir tydligt om man varit otydlig eller missat någon formulering. Under arbetet med enkäten skickades den ut på två remissrundor för att just fånga upp sådana misstag. Trots det märkte vi att det slunkit igenom frågor, vars svar senare var svåra att tolka. Det tydligaste exemplet är frågan kring överskott. Första frågan kring överskott i verksamheten var om man haft överskott senaste året. Följdfrågan var hur man fördelade det eventuella överskottet. Detta resulterade i att de som inte haft överskott inte svarade på följdfrågan. För vår del, när vi analyserade data, hade det varit bra att veta hur organisationerna/företagen reflekterar kring ett eventuellt överskott. Men det är en svår balansgång. Dessa frågor var även valfria att svara på. Hade vi valt att ha tvingande frågor kring vissa frågor, som kan anses vara av känsligare karaktär hade kanske många valt att inte svara på enkäten.

2.5.2 Regerings strategi

För att vara ett socialt företag bör man uppfylla de tre kriterierna, listade i "2.1 Urval", som Regeringen specificerat i sin strategi för sociala företag.¹ När vi satte ihop frågorna kring kartläggningen kändes det som att det var en självklar indelning att utgå ifrån och frågorna har till stor del utgått från dessa kriterier. Det blev tydligt vid analys av data att det var få organisationer och företag som uppfyllde alla tre kriterier. Under analysarbetet har vi gjort tre olika exempel/antagande där vi är olika hårda i våra bedömningar. Den hårdaste definitionen följer strategin strikt och man ska uppfylla alla tre kriterier. En mjukare definition är där vi gjorde antaganden kring hur de mäter sina samhällsmål och ytterligare en nivå mjukare där vi dessutom antog hur man skulle fördela en eventuell vinst. Dessa olika delar gav oss tre olika exempel, som ni kan läsa mer om i rapporten längre fram.

2.5.3 Näringsverksamhet

Ytterligare en aspekt kring sociala företag är näringsverksamheten som omnämns i Regeringens strategi. Skatteverket tar beslut kring näringsverksamhet utifrån kriterierna självständighet, vinstsyfte och varaktighet. Vinstsyfte, handlar om att man ska generera ett överskott, vilket alla verksamheter måste ha som mål, annars är man inte ekonomiskt bärkraftig och blir inte långvarig som organisation eller företag. Vi skickade ut enkäten till ekonomiska och ideella föreningar, stiftelser och fonder. Dessa verksamheter kan per definition, om man vill vara kategorisk, anses vara något annat än näringsverksamheter. Men deras associationsform är bara ett val i hur de driver sin verksamhet och säger egentligen väldigt lite kring hur affärsmässiga de är. Om de är självständiga organisationer, om de har en idé om ett överskott och om de har funnits under lång tid - ska dessa verksamheter faktiskt räknas in som sociala företag, även fast att vi vid en första anblick kanske tycker att de mer är intresseföreningar? Om föreningen eller organisationen arbetar med sociala frågor och om de har anställda, visst kan de vara ett socialt företag. Det hävdar vi i alla fall och det

---

¹ [Här kan ni läsa Regeringens strategi för sociala företag – ett hållbart samhälle genom socialt företagande och social innovation](#)

var anledningen till att vi skickade ut enkäten till så många. Men det är något som behöver diskuteras mer nationellt. Var går gränsen för att man är en del i den sociala ekonomin som en idéburen organisation och när är man del i den sociala ekonomin som ett socialt företag. Med denna argumentation är det även viktigt att ta ställning kring de religiösa samfund och idrottsförbund som vi valde bort i urvalsarbetet. Kanske ska dessa verksamheter trots allt räknas till sociala företag? Eftersom de inte svarat på någon enkät vet vi inte om och vilka kriterier de skulle uppfylla. Det är en fråga som behöver tas med för framtida arbete.

2.5.4 Självskattning

Självskattningsprincipen gör att det tillkommer och faller bort verksamheter som vi dels inte hade tänkt på och dels sådana vi tog för givet att de borde falla inom socialt företag.

Vi har förskoleverksamheter som är organiserade som ekonomisk förening. De kan vara föräldra- eller personalkooperativ och de har skattat sig själva. Många av dem får ”ja” på alla tre kriterierna. De har ju någon gång startat då det fanns en samhällsutmaning i att det saknades förskoleplatser, de mäter samhällsmål och de återinvesterar överskott från verksamheten. På så sätt är de självklara att vara sociala företag. Men det är inte alla förskolor i formen ekonomisk förening som svarat att de arbetar med samhällsutmaning. Det här är något som man behöver fundera mer på – kan just personal och föräldrakooperativ anses vara sociala företag?

Vi har ideella föreningar och AB (SvB) som på sin ort tagit över drivmedelsstation och den lokala butiken, som skattat sig själva i att inte arbeta med samhällsutmaning. Detta kan bero på att vi i frågan kring samhällsutmaning gav exempel på vad det skulle kunna vara. Exempel på samhällsutmanande verksamheter kanske behöver vara bredare? ²De har troligtvis stora summor som snurrar runt i verksamheten, men något överskott är inte att tala om. Då de till stor del drivs på ideell basis så har de troligtvis inte tid att mäta några samhällsnyttiga mål. Så de verksamheter som i våra ögon absolut arbetar med en samhällsutmaning, service på sin landsbygdsort, är inte ett socialt företag. Ska dessa verksamheter i alla fall klassas som idéburna aktörer i den sociala ekonomin? Detta är något som behöver funderas mer på i det nationella projektet.

2.5.5 Ej heltäckande

Denna enkätundersökning är inte heltäckande. Vi har exempelvis inte fått in svar från alla de arbetsintegrerande sociala företag (ASF) som finns listade på sofisam.se.

Vi skickade ut enkäten till 315 verksamheter och 83 svarade. Troligtvis finns fler verksamheter som skulle uppfylla alla tre kriterier men som av någon anledning ej svarade på enkäten.

Vi har inte skickat ut enkäten till några Aktiebolag (AB), förutom de Aktiebolag med särskild vinstbegränsning (AB SvB) som finns i länet. Det gör att det är högst troligt ännu fler företag som skattar sig själva som sociala företag, men som inte ens har fått chansen att svara på enkäten. Det är ju inte så att associationsformen någonstans bestämmer om man är ett socialt företag eller inte. Ett AB är en kapitalassociation per definition, men man kan i sin bolagsordning bestämma att överskott ska återinvesteras i verksamheten.

---

² Fråga 4 a) Finns företaget/organisationen till för att lösa en eller flera samhällsutmaningar? Exempelvis minska utanförskap, att förbättra klimatet och miljön, att bidra till en tryggare livsmiljö, att bidra till integration eller bidra till bättre folkhälsa.

Hur ska man nå ut till alla företag? Vad kräver vi att de ska uppfylla för kriterier för att få kalla sig socialt företag? De frågorna gick vi in med i början av undersökningen och de kvarstår även efter undersökningen. Det här är något man på nationell nivå behöver diskutera och besluta kring.

3 Resultat

Nedan följer resultatet av sammanställningen av enkäten.

Det var 83 svarande av utskickade 315 mottagare. Fyra verksamheter hade svarat två gånger, så dessa har sammanfogats till ett svar vardera, vilket ger 79 svarande.

För att leverera ett resultat måste vi börja med att se vilka av dessa 79 svarande kan ses vara ett socialt företagande. Det är de sociala företagens förutsättningar vi vill ta reda på utöver vilka företag som kan kategoriseras in i "socialt företag".

Intressant att veta är att så många som 57 verksamheter anser sig arbeta med samhällsutmaningar. Totalt 68 svarande var under en eller flera kriterierna för att klassas som socialt företag och gick därför vidare i sällningen.

Kriterier och tankar på svaranden i enkäten

Totalt antal svarande 83, varav 4 verksamheter har svarat två gånger.

Av dessa 79 svarande var det 68 som hamnade under en eller flera av kriterierna.

3.1 Analys av svaren kring självskattning av sin verksamhet

Därifrån blir det intressant att se hur det ser ut med om man klarar av kriterierna kring mätning av samhällsmål och överskottsfordelning.

För att kunna se vilka verksamheter som faktiskt kan vara ett socialt företag behövde vi gräva djupare kring hur de skattat sig själva i enkäten. Fråga 4a³ hade alla svarat på och även så på fråga 4 d⁴. Men på fråga 13 b⁵ hade inte alla svarat på, då det ej var en obligatorisk fråga.

I Excel räknade vi ut hur många som svarat ja respektive nej på frågorna 4 a och 4 d samt om man svarat att överskottet återinvesterats i verksamheten på något sätt. Sedan listade vi hur många som hade svarat "rätt" på en, två respektive tre kriterier för att inkluderas i regeringens definition.

3.1.1 Exempel ett

Detta var den hårdaste varianten av kriterierna. Vi utgick helt ifrån allas svar och man behövde uppfylla alla tre kriterier för att vara socialt företag. Utifrån denna grund blev resultatet följande:

---

³4 a) Finns företaget/organisationen till för att lösa en eller flera samhällsutmaningar? Exempelvis minska utanförskap, att förbättra klimatet och miljön, att bidra till en tryggare livsmiljö, att bidra till integration eller bidra till bättre folkhälsa.

⁴4 d) Om svaret var JA på fråga 4 a - Mäter din organisation resultat gällande sina samhällsnyttiga mål?

⁵13 b) Om du svarade JA på fråga 13 a - Hur har överskottet använts det senaste året? (Möjligt att välja flera)

Exempel 1) Inga antaganden	
11 som klarade av 0 kriterier	11
29 som klarar av ett kriterium	29
26 som klarar av två kriterier	26
13 som klarar tre kriterier	13
Totalt antal svarande	79

Med denna hårda variant har vi i Uppsala endast 13 sociala företag. De ASF: er som svarat på enkäten är inte alla sociala företag enligt *Exempel 1*. I länet har vi 16 arbetsintegrerande sociala företag, ASF ⁶, enligt sofisam.se⁷. Sju av dessa verksamheter svarade på enkäten. Om vi applicerar *Exempel 1* på endast dessa sju verksamheter är deras resultat följande:

- 3 av verksamheterna som passar in i en av kategorierna.
- 2 av verksamheterna som passar in i två kategorierna.
- 2 av verksamheterna som passar in i alla tre kategorierna.

3.1.2 Exempel två

I exempel två valde vi en lite mjukare värdering. Flertalet av de svarande hade skrivit "Delvis" som ett svar på om de mäter resultat kring sina samhällsnyttiga mål. Det var även några som skrev att de vill göra det, men inte hittat en bra metod för det än. Om vi räknar in de verksamheter som svarat delvis eller att de vill mäta samhällsnyttiga mål som "ja" ändras resultatet till följande, 79 svarande varav:

Exempel 2) Antagandet att man mäter samhällsnyttiga mål om man svarat delvis eller att man vill:	
11 som klarade av 0 kriterier	11
18 som klarar ett kriterium	18
29 som klarar två kriterier	29
21 som klarar tre kriterier	21
Totalt antal svarande	79

Om vi applicerar *Exempel 2* på de sju nämnda ASF: er som svarat på enkäten är deras resultat följande:

- 0 av verksamheterna som passar i en av kategorierna.
- 5 av verksamheterna som passar in i två av kategorierna.
- 2 av verksamheterna som passar in i tre av kategorierna.

⁶Ett ASF arbetar med att skapa samhällsnytta genom att ha som mål att genom arbete och delaktighet integrera människor i samhälle och arbetsliv.

⁷Observera att Sofisam vid tiden för skrivandet av sammanställningen fortfarande fanns kvar. Sofisam stängdes ner under hösten 2020 likaså förteckningen över vilka ASF som funnits. SKOOPi, de arbetsintegrerande sociala företagens intresseorganisation, kommer under hösten 2020 med ett erbjudande till ASF att bli publicerade i en förteckning på deras hemsida. [Läs om SKOOPis arbete på deras hemsida.](#)

3.1.3 Exempel tre

I det tredje exemplet gjorde vi ytterligare en mjuk värdering. Gällande den tredje definitionen – om man återinvesterar vinst var det många som valde att inte svara på frågan, antingen för att de inte ville, eller för att de inte kunde. Frågan var ju ställd så att man skulle svara hur man fördelar ett befintligt överskott och inte ett möjligt överskott.

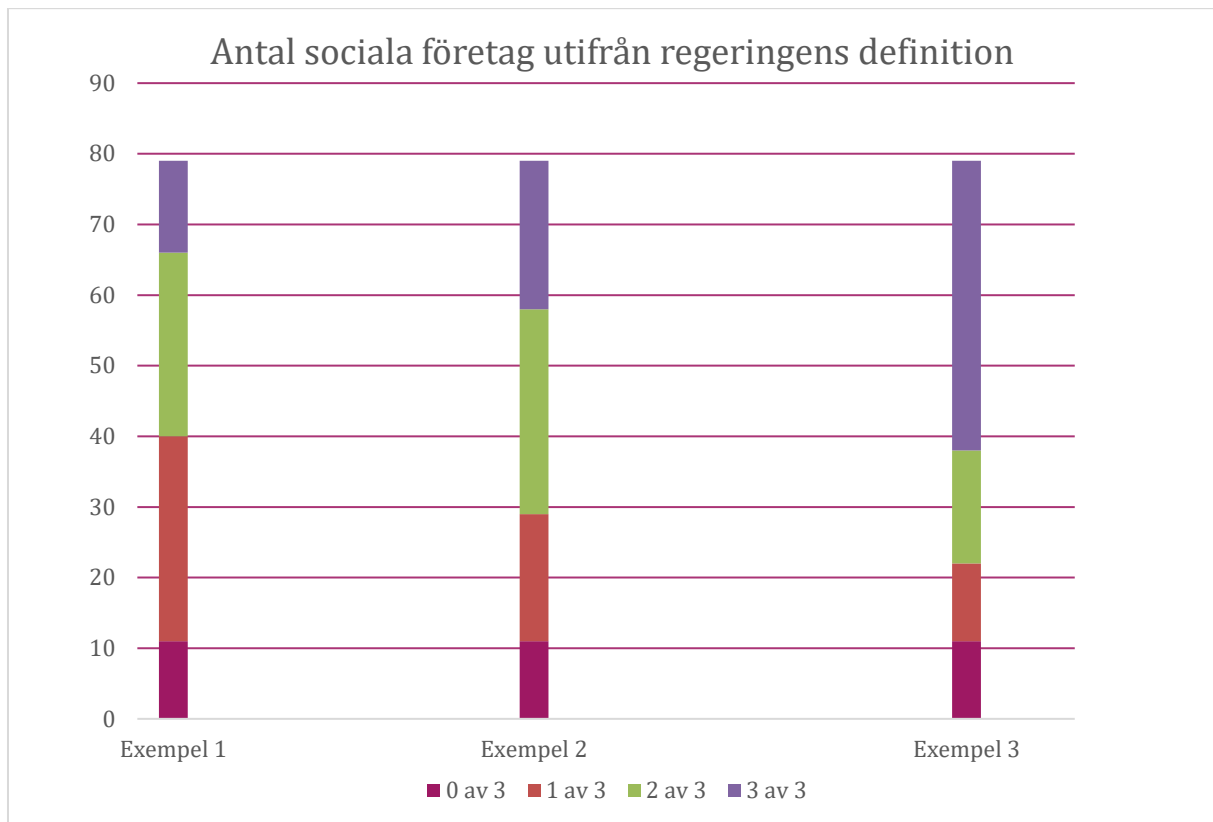
I många av dessa associationsformer är det kutym att man återinvesterar eventuellt överskott i sin verksamhet eller annat samhällsnyttigt projekt. Antagandet blev därför att många som ej svarade faktiskt skulle göra det om de hade svarat. Om vi utifrån detta gör antagandet att de som svarat att de ej gått med vinst skulle återinvestera i verksamheten på något sätt och att de som ej svarat hur de fördelar vinsten, skulle återinvestera den i verksamheten på något sätt så blir resultatet än mer justerat:

Exempel 3) Antagande om att verksamheter som inte svarat på frågan skulle återinvestera vinst i verksamheten.	
11 som klarade av 0 kriterier	11
11 som klarar ett kriterium	11
16 som klarar två kriterier	16
41 som klarar tre kriterier	41
Totalt antal svarande	79

Om vi applicerar *Exempel 3* på de sju svarande ASF: er är deras resultatet följande:

- 0 av verksamheterna som passar in i en av kategorierna
- 3 av verksamheterna som passar in i två av kategorierna
- 4 av verksamheterna som passar in i alla tre kategorierna

3.1.4 Diskussion resultat - antal sociala företag i Uppsala län

De tre olika antaganden i diagrammet "Antal sociala företag utifrån regeringens definition". Vi ser att 11 verksamheter hela tiden föll bort då de inte uppfyllde något av kriterierna för ett socialt företag. Man ser att med de olika antaganden i *Exempel 1* och *Exempel 2*, så ökar "2 av 3" och "3 av 3" kriterierna.

På så sätt kan vi säga att kartläggningen visar att vi har 13–41 sociala företag i Uppsala län, om vi ska välja att ett socialt företag ska uppfylla alla tre kriterier.

Med tanke-exemplet att applicera kriterierna på enbart de svarande ASF: er får vi ytterligare en fingervisning i hur svårt det är att passa in Regeringens strategi. Trots våra mjukare antagande får inte alla ASF: er 3 av 3. Med det så argumenterar vi att det är *Exempel 3* som bäst visar på verkligheten för ASF: er. För just ASF: er har länge setts som "de sociala företagen". Denna kartläggning ska använda sig av en bred definition av vad ett socialt företag är, mer än att vara ett arbetsintegrerande socialt företag.

För att arbeta vidare med de sociala företagens utmaningar och förutsättningar har vi behövt ta ett beslut över vilket exempel vi ska använda oss av.

- Man måste uppfylla att man arbetar med samhällsutmaning.
- Vi tar bort verksamheter som enbart faller "rätt" inom att man återinvesterar i verksamheten.
- Man måste uppfylla två kategorier: samhällsutmaning och en till. Det gör att en del verksamheter som enbart passerat in på att de återinvesterar sin vinst faller bort. Det känns logiskt. Många

verksamheter återinvesterar ändå sitt överskott. Samhällsutmaning är en "måste" kategori i denna analys.

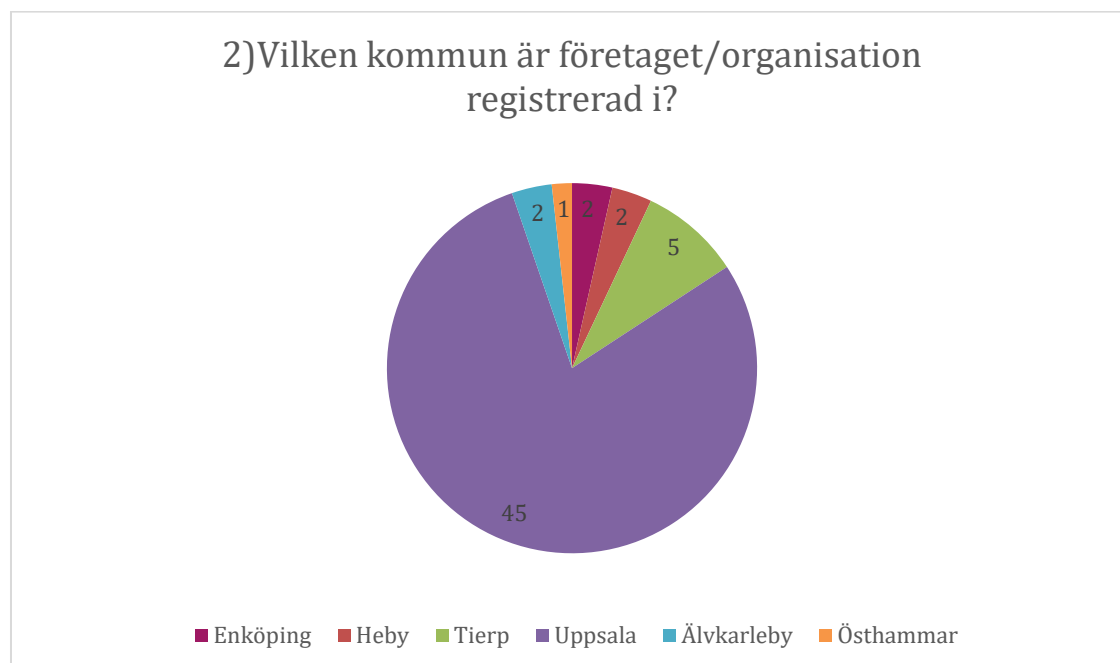
Det ger oss:

- 68 verksamheter som säger att de arbetar med samhällutmaningar, varav 57 säger det och ytterligare ett av kriterierna.
- Varav 16 verksamheter uppfyller två av tre kategorier (utifrån Exempel 3).
- Varav 41 verksamheter uppfyller tre av tre kategorier (utifrån Exempel 3).

Det är dessa verksamheter som är med i resterande del av analysen kring verksamheternas utmaningar och förutsättningar. Det är alltså dessa verksamheter vi säger kan anses vara sociala företag i Uppsala län efter kartläggning under våren 2020. Dessa är listade i bilaga 2. Några av verksamheterna står dock inte med på listan då de har önskat att inte publiceras i projektet.

3.2 Registrerade och verksamma

Den kommun verksamheten var registrerad i verkade man även i. Utöver det var många verksamheter aktiva i flera utav kommunerna, vissa i hela länet. Det fanns även några som var verksamma i angränsande kommuner, men även ett par som var verksamma i hela Sverige och hela världen. Inga organisationer och föreningar i Håbo och Knivsta kommun har svarat på enkäten. Det var ungefär 20 olika verksamheter som fick ta del av enkäten.

Bild 2 Ordmoln på de vanligaste orden för svar på fråga 4c. "4 c) Om svaret var JA på fråga 4 a - Vilket stöd skulle ni önska från Region Uppsala eller andra offentliga aktörer för att er verksamhet skulle kunna utvecklas och göra ännu mer samhällsnytta?"

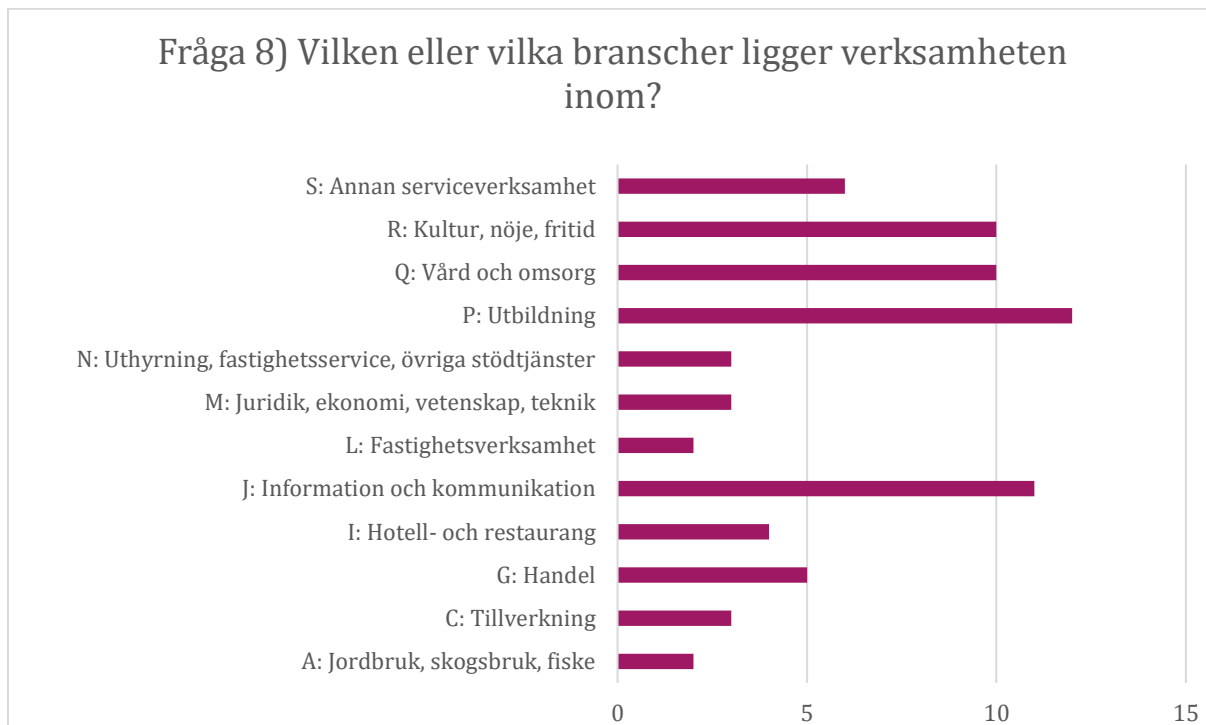
3.4 Verksamhetsområden

Föreningarna och organisationerna finns inom en mängd olika områden. Deltagarna fick uppgift om att välja den eller de verksamheter som passade in i deras respektive verksamheter. Man kunde kryssa i flera, vilket många också gjorde. Nedan är tabell med de verksamhetsområden och det antal som valde området.

Verksamhetsområde	Antal
Bättrad miljö eller alternativ energiproduktion	7
Återbruk	3
Vård och omsorg	13
Lokal samverkan och utveckling för ort/plats eller kommun	17
Samverkan och utveckling av kultur/kulturverksamhet för en plats eller grupp	16
Skola, barnomsorg eller utbildningstjänster	9
Sociala mål i utvecklingsländer	2
Annat	3

Vi ser att det är en majoritet som valt "Vård och omsorg", "Lokal samverkan och utveckling för ort/plats eller kommun" samt "Samverkan och utveckling av kultur/kulturverksamhet för en plats eller grupp".

En annan fråga handlade om vilken bransch som föreningen eller organisationen låg inom. Även här kunde man välja flera alternativ. Nedan ett diagram på hur fördelningen ser ut.

Så här ser fördelningen ut i om man tittar på vilka branscher företagen/organisationerna har angett att de är aktiva inom. De branscher som är mest aktiva är "Kultur, nöje, fritid", "Vård och omsorg", "Utbildning" samt "Informations och kommunikation". Gällande ASF: er är vetenskap stor att de verksamheterna är

vanligast inom servicebranschen. Med den data vi har fått in på enkäten här så ser det ut att även den bredare definitionen av socialt företagande ger resultatet servicebransch.

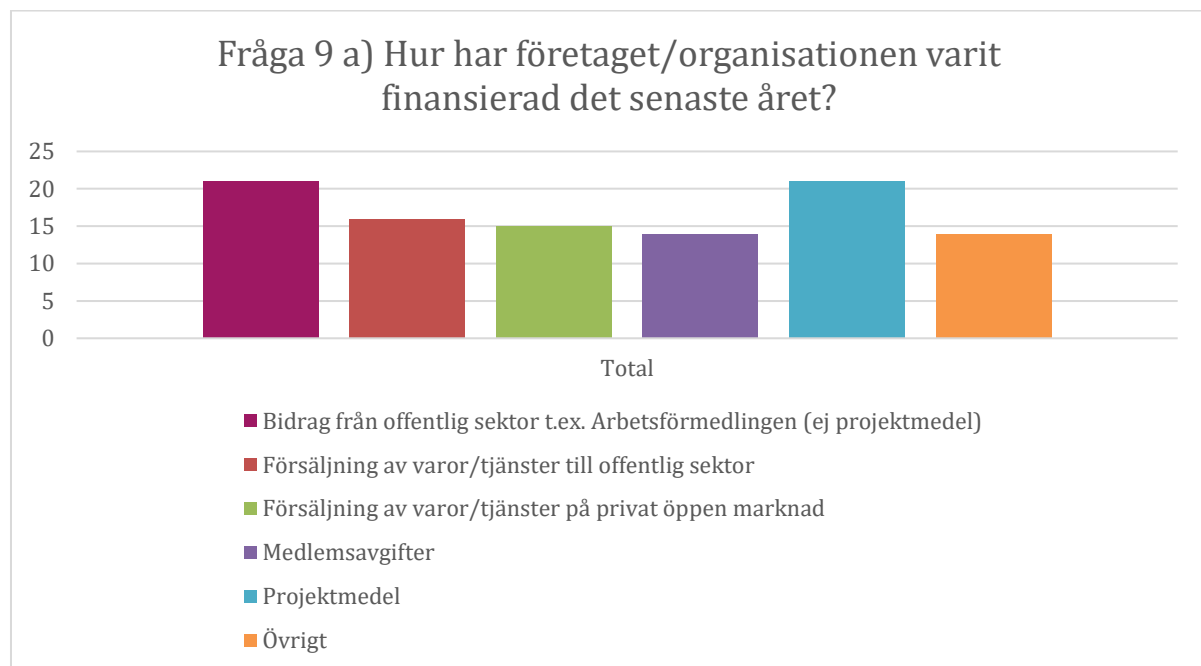
3.5 Finansiering

Gällande finansiering är det rätt jämnt i hur man finansierar sin verksamhet. Det är tydligt att man arbetar med att få intäkter från flera olika håll, att man vill stå på flera ben. Det ser man i diagrammet nedan.

I kategorin "Övrigt" ryms bland annat: Stöd från Allmänna arvsfonden, kommunala projektbidrag, egen försäljning, skolpeng, EU-stöd, föreningsbidrag, hyror, verksamhetsstöd/bidrag från Region och/eller kommun, insamlingar, statsbidrag, intäkter från lotteriförsäljning och donationer bland annat. På så sätt kan man säga att pelarna för "Bidrag från offentlig sektor" och "Projektmedel" skulle kunna vara högre, då det i kategorin "Övrigt" ryms många exempel som skulle kunna klassas som bidrag eller projektmedel.

Det blir även tydligt att medlemsavgifter är en betydande intäkt för föreningarna/organisationerna.

Försäljning av varor till offentlig sektor och privat öppen marknad är också av en betydande del.

Sociala företag och ASF:er bedrivs på många sätt som vilket företag som helst. Men dessa verksamheter drivs även av en samhällsutmaning, som i vissa fall kan göra det svårt för dessa verksamheter att få in intäkter för sina tjänster eller göra affärer på lika villkor. Det är inte alltid lika lätt att hitta "varan" vid en affärsrådgivning. Det är en utmaning för alla i systemet att lyfta upp det viktiga de sociala företagen och ASF:erna gör och hur de ska få betalt. Exempel:

- Hur mäter man värdet på att få en person som går från arbetslös till arbetsför?
- Hur mäter vi värdet av god hälsa?
- Hur mäter vi värdet av pollinering?

Detta är inte några nya frågor, men de blir tydliga i analysen av enkäten.

3.6 Samverkan

70 % av de svarande på frågan anger att de samverkar med offentlig sektor på andra sätt än genom försäljning.

Antal av 10 a) Sker samverkan med offentlig sektor på andra sätt än genom försäljning till dem?	
Ja	36
Nej	13
Vi samverkar i över huvud taget inte med offentlig sektor	2
Totalsumma	51

66 % av de svarande på frågan anger att de samverkar med företag/organisationer som finns till för att lösa en eller flera samhällsutmaningar.

Antal av 10 c) Samverkar ni med företag/organisationer som framförallt finns till för att lösa en eller flera samhällsutmaningar? Exempelvis att minska ut- anförskap, att förbättra klimatet och miljön, att bidra till en tryggare livsmiljö, att bidra till integration	
Ja	34
Nej	21
Totalsumma	55

Det är en stor andel svarande på frågorna, 51 respektive 55 av 57 totalt. Det är en stor andel av dessa som anger att samverkan är något de gör. Samverkan sker, men vi vet inte exakt hur den samverkan ser ut. Det är en fråga som kan vara intressant att utreda vidare.

4 Avslutande ord – lärdomar och vidare funderingar

4.1 Definition av sociala företag

Kartläggningen har visat svårigheten att ta dessa organisationer och föreningar och försöka anpassa dessa utifrån en mall. Regeringens definition känns vid en första anblick bra och självklar. Men i arbetet med kartläggningen blir det tydligt att det är svårt att matcha alla kriterierna. Detta är en viktig fråga för det nationella projektet att arbeta vidare på.

4.2 Verksamhetsområde

Vi skickade ut enkäten brett. Det blev till föreningar och organisationer som är verksamma i Uppsala län, men absolut flest i Uppsalakommun. Det är en naturlig följd av att det är fler föreningar och organisationer som är registrerade i Uppsala kommun. Det är dock intressant att inga föreningar eller organisationer i Håbo och Knivsta kommun svarade. Hur kommer det sig? Det är någonting både Region Uppsala, respektive kommun och Companion Uppsala län kan arbeta vidare med. Det är dock inget som har kunnat läggas tid på i detta projekt att utreda vidare kring.

4.3 Utmaningar, finansiering och samverkan

Följande utmaningar listade organisationerna och föreningarna:

- Finansiering, ekonomi - att gå runt ekonomiskt.

- Tidspress och att klara av arbete på lite personal och mycket ideellt arbete.
- Nå ut till fler och berätta om sin verksamhet.

Följande svar hade organisationerna och föreningarna på vad de behövde från Region Uppsala och andra offentliga aktörer:

- Långsiktiga samarbeten som partnerskap och idéburet offentligt partnerskap (IOP).
- Direktiv och riktlinjer på det offentliga att upphandla, ge uppdrag och anbud åt verksamheterna.
- Rabatter på lokalhyra, hjälp med marknadsföring via de offentliga verksamheterna.

Svaren på vad det offentliga kan hjälpa till med är även tydliga svar på vad för utmaningar organisationerna och föreningarna har. Det framkom även hur viktigt det är med offentliga affärer och långsiktighet. Med samarbeten med offentliga aktörer, i form av partnerskap eller tydliga riktlinjer på offentlig upphandling samt hjälp med marknadsföring skulle föreningar och organisationer få säkrare finansiering.

Med möjliga längre samarbeten blir det en stabilare finansiering och verksamheterna behöver inte ha tidspress över ansökningar utan kan fokusera på att arbeta med vad verksamheten har för mål.

En slutsats utifrån vad svarande i enkäten listat går det på ett sätt att säga att Region Uppsala har fått en problemformulering med förslag på lösningar. Dessa i sin tur kan resultera i en handlingsplan.

Problemformulering: Hur kan Regionen och andra offentliga aktörer underlätta för sociala företag i regionen?

Förslag på lösning:

- Underlätta för samarbeten och partnerskap.
- Underlätta och ge uppdrag om upphandling.
- Hjälp till med ekonomiska resurser, exempelvis lägre hyra eller hjälp att marknadsföra via de offentliga kanaler.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att dessa antaganden kommer utifrån ett litet urval svarande. Kanske vill man ha ett större statistiskt urval för att komma fram till handlingsplan. Denna analys av enkäten bör minst vara ett bra underlag för diskussion och arbete framåt.

Dessutom är det spännande att se att Region Uppsala just arbetar mycket med upphandling i det pågående projektet "Ett stärkt socialt företagande i Uppsala län". Förhoppningsvis kan Region Uppsala svara på en av problemformuleringarna då det arbetas med i skrivande stund.

5 Avslutande ord

Coompanion Uppsala län vill avsluta med att tacka Region Uppsala för förtroendet att få arbeta med uppdraget att kartlägga sociala företag i Uppsala län. Vi vill även tacka alla föreningar och organisationer som tagit sig tiden att svara på vår enkät. Flera har varit väldigt engagerade och haft kontakt med oss om enkäten. Det har varit till stor hjälp för oss!

6 Bilagor

Bilaga 1 Enkätfrågor - Kartläggning av sociala företag.

Grundläggande information om företaget/organisationen

- 1) Vilket företag/organisation svarar på denna enkät? (Namnet på företaget/organisationen).
- 2) Vilken kommun är företaget/organisationen registrerad i?
- 3) Vilken/vilka kommuner verkar ni i? (Möjligt att välja flera).

Företagets/organisationens syfte med sin verksamhet och utmaningar kring det

4 a) Finns företaget/organisationen till för att lösa en eller flera samhällsutmaningar? Exempelvis minska utanförskap, att förbättra klimatet och miljön, att bidra till en tryggare livsmiljö, att bidra till integration eller bidra till bättre folkhälsa.

4 b) Om svaret var JA på fråga 4 a - Vilka är era största utmaningar i ert arbete?

4 c) Om svaret var JA på fråga 4 a - Vilket stöd skulle ni önska från Region Uppsala eller andra offentliga aktörer för att er verksamhet skulle kunna utvecklas och göra ännu mer samhällsnytta?

4 d) Om svaret var JA på fråga 4 a - Mäter din organisation resultat gällande sina samhällsnyttiga mål?

Om företagets/organisationens företagsform, bransch och SNI-kodning

5) Vilken företagsform drivs verksamheten i?

6a) Är företaget/organisationen verksam inom något av följande områden? (Möjligt att välja flera)

6 b) Om du svarade ANNAT på fråga 6 a - Vad för område?

7 a) Är ni ett arbetsintegrerande socialt företag, ASF, d.v.s. har som mål att genom arbete och delaktighet integrera människor i samhälle och arbetsliv?

7 b) Om ni svarade JA på fråga 7 a - Är ni SKOOP - certifierade eller planerar ni att bli?

8 a) Vilken eller vilka SNI- SEKTIONER (branscher) nedan ligger verksamheten inom? (Möjligt att välja flera).

8 b) Om ni vet - vilka eller vilken SNI-KOD går er verksamhet under idag?

Om företagets/organisationens finansiering

9 a) Hur har företaget/organisationen varit finansierad det senaste året? (Möjligt att välja flera).

9 b) Om du svarade ÖVRIGT i fråga 9 a - Vad för finansiering är det?

9 c) Om försäljning sker till den offentliga sektorn - Säljer ni rehabiliterings - och arbetsträningsplatser?

9 d) Om ni svarade NEJ på fråga 9 c - Vad säljer ni till den offentliga sektorn?

9 e) Om ni säljer till den privata marknaden - Vad säljer ni till den?

9 f) Försök uppskatta fördelningen i procent över er finansiering i svaret i 9 a. (Exempel - Försäljning privat sektor 25 %, försäljning offentlig sektor 75 %).

10 a) Sker samverkan med offentlig sektor på andra sätt än genom försäljning till dem?

10 b) Om ni svarade JA på 10 a - Hur ser samverkan ut?

10 c) Samverkar ni med företag/organisationer som framförallt finns till för att lösa en eller flera samhällsutmaningar? Exempelvis att minska utanförskap, att förbättra klimatet och miljön, att bidra till en tryggare livsmiljö, att bidra till integration eller bidra till bättre folkhälsa.

10 d) Om ni svarade JA på fråga 10 c - Vilka företag/organisationer är det och kring vilka frågor samverkar ni?

11) Har ni ansökt om att låna pengar för investeringar i er verksamhet? Exempelvis från din bank, Almi eller andra finansiella institut.

12 a) Har er ansökning/ansökningar blivit beviljade?

12 b) Om du svarade BÅDE JA OCH NEJ på fråga 12 a - Vill du utveckla?

13 a) Har företaget/organisationen fått överskott i resultaträkningen det senaste året?

13 b) Om du svarade JA på fråga 13 a - Hur har överskottet använts det senaste året? (Möjligt att välja flera).

13 c) Om du svarade ÖVRIGT i fråga 13 b - Beskriv hur.

13 d) Uppskatta i procent hur fördelningen av överskottet har fördelats på kategorierna i 13 b. (Exempel: Utdelning medlemmar 10 %, investering i nytt projekt 40 % och återinvestering direkt i verksamheten 50 %)

Bilaga 2 Sociala företag i Uppsala län.

	Sociala företag Uppsala län	Företagsform	ASF
1	Aktiv Ungdom Uppsala	Ideell förening	
2	Barnombudet i Uppsala län	Ideell förening	
3	Björklinge förskola	Ek förening	
4	Borgerskapet i Uppsala	Ideell förening	
5	BRIU (Brukarrevisionsbyrån i Uppsala län	Ek förening	X
6	Bror Hjorthstiftelsen/Bror Hjorths Hus	Övriga stiftelser och annat	
7	Brottsofferjouren Uppsala län	Ideell förening	
8	Butik Spektra	Ek förening	X
9	Café Rekommenderas i Uppsala	Ek förening	X
10	Celiakiföreningen i Uppsala Län	Ideell förening	
11	club Lindormen RSMH	Ideell förening	
12	Dalby Hage ekonomiska förening	Ek förening	
13	Den Lilla Teatern	Ideell förening	
14	Verksamhet som ej vill vara med i listan		
15	Folketshus Rio Bio Förening	Ideell förening	
16	Friluftsförbundet Uppsala	Ideell förening	
17	friskolan i Skutskär ek för	Ek förening	
18	Fyrisåns intresseförening	Ideell förening	
19	Föreningen Barnhagen	Ideell förening	
20	Föreningen Föreningsgården Ekolnsnäs	Ideell förening	
21	Föreningen Världsbutiken Globalen	Ideell förening	
22	Föreningen FUB-gården	Ideell förening	
23	Verksamhet som ej vill vara med i listan		
24	Verksamhet som ej vill vara med i listan		
25	Grekiska Kulturhuset	Ideell förening	
26	Heby Folkets Hus & Park	Ek förening	
27	Hela människan Sala/Heby		X
28	Initcia ekonomisk förening	Ek förening	X
29	Inspektor Arvid Gustafssons Stiftelse	Övriga stiftelser och fonder	
30	Kiplingebergs gods	Övrigt	
31	Kulturalla	Ideell förening	
32	Verksamhet som ej vill vara med i listan		
33	Köttinspektionen	Ideell förening	
34	Leufsta Bygderåd	Ideell förening	
35	Los Vegas Catering Ekonomisk förening	Ek förening	
36	Mutcho ekonomisk förening	Ek förening	X
37	MVU mottagningen mot våld i nära relationer	Ideell förening	
38	Nytänk	Ek förening	X
39	Ocd-föreningen Uppsala	Ideell förening	
40	Omnikultur	Ek förening	
41	Permakultur Uppsala ekonomisk förening	Ek förening	X
42	PRO distriktet i Uppsala län	Ideell förening	
43	RFSL Uppsala	Ideell förening	

44	RFSU Uppsala	Ideell förening	
45	RIA Second hand och café		X
46	Solrosen Östervåla-Harbo AB (svb)	Aktiebolag	
47	Stiftelsen Andreas And's minne	Övriga stiftelser och fonder	
48	Stiftelsen Göransgården	Övriga stiftelser och fonder	
49	Stiftelsen Leufsta	Övriga stiftelser och fonder	
50	Studentmotion1477	Ideell förening	
51	Teater Aros	Ideell förening	
52	Terraceo Ekonomisk Förening	Ek förening	
53	Tierps Riksteaterförening	Ideell förening	
54	Tierps kretsloppsservice	Ek förening	X
55	Tornet Productions	Ideell förening	
56	ULVIS Unga Lär Vuxna Internet på eget Språk	Ideell förening	
57	Uppsala Kvinnojour	Ideell förening	
58	Uppsala Tech Community ekonomisk förening	Ek förening	
59	Uppsala tjej- och transjour	Ideell förening	
60	Stadsmissionen Uppsala	Ideell förening	X
61	Via Helanthius	Ek förening	X
62	Ärsta 4H	Ideell förening	